ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 30ής Ιανουαρίου 2014*

«Οδηγία 2004/83/ΕΚ — Ελάχιστες απαιτήσεις για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα ή του καθεστώτος επικουρικής προστασίας — Πρόσωπο που δικαιούται επικουρική προστασία — Άρθρο 15, στοιχείο γ' — Σοβαρή και προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιάκριτης ασκήσεως βίας σε καταστάσεις ένοπλης συρράξεως — Έννοια της "εσωτερικής ένοπλης σύρραξης" — Αυτοτελής ερμηνεία σε σχέση με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο — Κριτήρια εκτιμήσεως»

Στην υπόθεση C-285/12,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Conseil d'État (Βέλγιο) με απόφαση της 16ης Μαΐου 2012, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Ιουνίου 2012, στο πλαίσιο της δίκης

Aboubacar Diakité

κατά

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, K. Lenaerts, αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του τετάρτου τμήματος, M. Safjan, J. Malenovský και A. Prechal, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi

γραμματέας: V. Tourrès, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 29ης Μαΐου 2013,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο A. Diakité, εκπροσωπούμενος από την D. Caccamisi, avocate,

— η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Materne και την C. Pochet,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze, N. Graf Vitzthum και B. Beutler,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον D. Colas,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τους L. Christie και A. Robertson, επικουρούμενους από την J. Simor, barrister,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τη M. Κοντού-Durande,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Ιουλίου 2013,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 15, στοιχείο γ', της οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους (ΕΕ L 304, σ. 12, και διορθωτικό ΕΕ 2005, L 204, σ. 24, στο εξής: οδηγία).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του A. Diakité, υπηκόου Γουινέας, και του Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Γενικού Επιτρόπου για τους πρόσφυγες και τους απάτριδες, στο εξής: Commissaire général) σχετικά με την απόφαση του τελευταίου να μην υπαγάγει τον A. Diakité στο καθεστώς της επικουρικής προστασίας.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

3 Το άρθρο 3, κοινό στις τέσσερις Συμβάσεις της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949, οι οποίες είναι η Σύμβασις (I) περί βελτιώσεως της τύχης των τραυματιών και των ασθενών εις τας εν εκστρατεία ενόπλους δυνάμεις, η Σύμβασις (II) περί βελτιώσεως της τύχης των τραυματιών, ασθενών και ναυαγών των κατά θάλασσαν ενόπλων δυνάμεων, η Σύμβασις (III) περί μεταχειρίσεως των αιχμαλώτων πολέμου και η Σύμβασις (IV) περί προστασίας των πολιτών εν καιρώ πολέμου (στο εξής: τέσσερις Συμβάσεις της Γενεύης), ορίζει τα εξής:

«Εν περιπτώσει ενόπλου συρράξεως ήτις δεν παρουσιάζει διεθνή χαρακτήρα και αναφύεται επί του εδάφους ενός των Υψηλών Συμβαλλομένων Μερών, έκαστον των εν συρράξει Μερών υποχρεούται να τηρήση τουλάχιστον τας κάτωθι διατάξεις:

1) Τα πρόσωπα άτινα δεν λαμβάνουν απ' ευθείας μέρος εις τα εχθροπραξίας, συμπεριλαμβανομένων και των προσώπων των ανηκόντων εις τας ενόπλους δυνάμεις, άτινα κατέθεσαν τα όπλα, ως και τα πρόσωπα, άτινα ετέθησαν εκτός μάχης ένεκα ασθενείας, τραύματος, κρατήσεως ή δια πάσαν άλλην αιτίαν θα τύχουν, εν πάση περιπτώσει, ανθρωπιστικής μεταχειρίσεως [...]

Προς τον σκοπόν τούτον, είναι και παραμένουν απηγορευμένα [...], ως προς τα ειρημένα πρόσωπα:

α) αι προσβολαί κατά της ζωής και σωματικής ακεραιότητος [...]

[...]

γ) αι προσβολαί κατά της ανθρωπίνου αξιοπρεπείας και δη αι ταπεινωτικαί και εξετευλιστικαί μεταχειρίσεις,

[...]».

4 Το άρθρο 1 του Προσθέτου πρωτοκόλλου στις Συμβάσεις της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949 για την προστασία των θυμάτων μη διεθνών ενόπλων συρράξεων (πρωτόκολλο ΙΙ), της 8ης Ιουνίου 1977, ορίζει τα εξής:

«1. Το παρόν πρωτόκολλο, το οποίο διευρύνει και συμπληρώνει το άρθρο 3, κοινό στις [τέσσερις Συμβάσεις της Γενεύης], χωρίς να τροποποιεί τους υφιστάμενους όρους εφαρμογής του, θα εφαρμόζεται σε όλες τις ένοπλες συρράξεις οι οποίες δεν καλύπτονται από το άρθρο 1 του Συμπληρωματικού Πρωτοκόλλου των [τεσσάρων Συμβάσεων της Γενεύης] για την προστασία των θυμάτων των διεθνών ενόπλων συρράξεων (Πρωτόκολλο Ι) και οι οποίες λαμβάνουν χώρα στο έδαφος υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους μεταξύ των ενόπλων δυνάμεών του και αντιπάλων ενόπλων δυνάμεων ή άλλων οργανωμένων ενόπλων ομάδων που, κάτω από υπεύθυνη διοίκηση, ασκούν τέτοιας μορφής έλεγχο σε τμήμα του εδάφους του παραπάνω Μέρους, που να δίνει τη δυνατότητα διενέργειας συνεχών και συνδυασμένων στρατιωτικών επιχειρήσεων και εφαρμογής του παρόντος Πρωτοκόλλου.

2. Το παρόν Πρωτόκολλο δεν θα εφαρμόζεται σε καταστάσεις εσωτερικών αναταραχών και εντάσεων, όπως ταραχών, μεμονωμένων και σποραδικών πράξεων βίας και άλλων πράξεων παρόμοιας φύσεως μη θεωρουμένων ως ενόπλων συρράξεων.»

Το δίκαιο της Ένωσης

5 Οι αιτιολογικές σκέψεις 5, 6 και 24 της οδηγίας έχουν ως εξής:

«(5) Στα συμπεράσματα του Τάμπερε επισημαίνεται περαιτέρω ότι οι κανόνες σχετικά με το καθεστώς πρόσφυγα είναι σκόπιμο να συμπληρώνονται από μέτρα σχετικά με επικουρικές μορφές προστασίας που να χορηγούν το κατάλληλο καθεστώς σε κάθε πρόσωπο που έχει ανάγκη προστασίας.

(6) Κύριος στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η διασφάλιση, αφενός, ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν κοινά κριτήρια για τον προσδιορισμό των προσώπων που χρήζουν όντως διεθνούς προστασίας και, αφετέρου, ότι τα εν λόγω πρόσωπα έχουν πρόσβαση σε ελάχιστο επίπεδο παροχών σε όλα τα κράτη μέλη.

[...]

(24) Είναι επίσης σκόπιμο να θεσπισθούν ελάχιστες απαιτήσεις για τον ορισμό και το περιεχόμενο του καθεστώτος επικουρικής προστασίας. Η επικουρική προστασία θα πρέπει να είναι συμπληρωματική και πρόσθετη σε σχέση με το καθεστώς προστασίας των προσφύγων που έχει θεσμοθετηθεί με τη Σύμβαση [περί του καθεστώτος των προσφύγων, η οποία υπογράφηκε στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951, *Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 189, σ. 150, αριθ. 2545 (1954)].»

6 Κατά το άρθρο 2, στοιχείο ε', της οδηγίας, στο πλαίσιο της εφαρμογής της οδηγίας αυτής, νοείται ως «πρόσωπο που δικαιούται επικουρική προστασία, ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής που δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, αλλά σε σχέση με τον οποίο υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι, εάν ο ενδιαφερόμενος επιστρέψει στη χώρα της καταγωγής του ή, στην περίπτωση ανιθαγενούς, στη χώρα της προηγούμενης συνήθους διαμονής του, θα αντιμετωπίσει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί σοβαρή βλάβη, όπως ορίζεται στο άρθρο 15 [...] και που και δεν είναι σε θέση ή, λόγω του κινδύνου αυτού, δεν επιθυμεί να θέσει εαυτόν υπό την προστασία της εν λόγω χώρας».

7 Το άρθρο 15 της οδηγίας ορίζει, υπό τον τίτλο «Σοβαρή βλάβη», τα εξής:

«Η σοβαρή βλάβη συνίσταται σε:

[...]

γ) σοβαρή και προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιάκριτης ασκήσεως βίας σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύρραξης.»

Το βελγικό δίκαιο

8 Το άρθρο 48/4 του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980, περί της εισόδου, της παραμονής και της εγκαταστάσεως αλλοδαπών στη βελγική επικράτεια και περί απομακρύνσεώς τους από αυτήν (στο εξής: νόμος της 15ης Δεκεμβρίου 1980), ορίζει τα εξής:

«§ 1. Στο καθεστώς επικουρικής προστασίας υπάγεται ο αλλοδαπός που δεν δύναται να θεωρηθεί πρόσφυγας ούτε να τύχει της μεταχειρίσεως που προβλέπει το άρθρο 9ter και ως προς τον οποίον πιθανολογείται σοβαρώς ότι εάν επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του ή, στην περίπτωση ανιθαγενούς, στη χώρα της συνήθους διαμονής του, διατρέχει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί τις σοβαρές βλάβες της παραγράφου 2 και ο οποίος δεν είναι σε θέση ή, λόγω του κινδύνου αυτού, δεν επιθυμεί να θέσει εαυτόν υπό την προστασία της εν λόγω χώρας [...]

§ 2. Σοβαρές βλάβες θεωρούνται:

[...]

γ) σοβαρή και προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιάκριτης ασκήσεως βίας σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύρραξης».

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

9 Στις 21 Φεβρουαρίου 2008 ο A. Diakité υπέβαλε για πρώτη φορά αίτηση ασύλου στο Βέλγιο, επικαλούμενος την καταπίεση και τη βία που θα υφίστατο στη χώρα καταγωγής του, λόγω της συμμετοχής του στις συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας κατά του καθεστώτος.

10 Ο Commissaire général αρνήθηκε να αναγνωρίσει στον A. Diakité την ιδιότητα του πρόσφυγα και να τον υπαγάγει στο καθεστώς επικουρικής προστασίας. Αυτή η διττή απόφαση επικυρώθηκε από το Conseil du contentieux des étrangers (συμβούλιο ενδίκων διαφορών περί αλλοδαπών).

11 Χωρίς να επιστρέψει εν τω μεταξύ στη χώρα καταγωγής του, ο A. Diakité υπέβαλε δεύτερη αίτηση ασύλου στις βελγικές αρχές, στις 15 Ιουλίου 2010.

12 Στις 22 Οκτωβρίου 2010 ο Commissaire général εξέδωσε νέα απόφαση περί αρνήσεως αναγνωρίσεως του καθεστώτος του πρόσφυγα και του καθεστώτος επικουρικής προστασίας. Η άρνηση υπαγωγής στο καθεστώς επικουρικής προστασίας αιτιολογήθηκε με τη διαπίστωση ότι δεν υφίσταται στη Γουινέα κατάσταση αδιακρίτως ασκούμενης βίας ή ένοπλης συρράξεως, υπό την έννοια του άρθρου 48/4, παράγραφος 2, του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980.

13 Κατά της διττής αποφάσεως αυτής ασκήθηκε προσφυγή ενώπιον του Conseil du contentieux des étrangers, το οποίο επικύρωσε, με απόφαση της 6ης Μαΐου 2011, τη διττή άρνηση του Commissaire général.

14 Με την αίτηση αναιρέσεως που άσκησε ενώπιον του Conseil d'État κατά της αποφάσεως του Conseil du contentieux des étrangers, ο A. Diakité προβάλλει ότι, προκειμένου να διαπιστώσει ότι δεν πληρούται η προϋπόθεση περί υπάρξεως ένοπλης συρράξεως, την οποία απαιτεί το άρθρο 48/4, παράγραφος 2, του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980, η απόφαση αυτή στηρίζεται στον ορισμό της ένοπλης συρράξεως τον οποίο διατύπωσε το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία.

15 Στο πλαίσιο αυτό, το Conseil d'État εκτιμά ότι, λαμβανομένης υπόψη της αποφάσεως της 17ης Φεβρουαρίου 2009, C-465/07, Elgafaji (Συλλογή 2009, σ. I-921), δεν αποκλείεται να είναι δυνατή, όπως υποστηρίζει ο A. Diakité, η αυτοτελής ερμηνεία της έννοιας της «αδιακρίτως ασκούμενης βίας», κατά το άρθρο 15, στοιχείο γ', της οδηγίας, ώστε να της προσδοθεί διαφορετικό περιεχόμενο από αυτό που έχει δεχθεί το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία.

16 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Conseil d'État αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει στο άρθρο 15, στοιχείο γ', της οδηγίας [...] να δοθεί η ερμηνεία ότι η συγκεκριμένη διάταξη προσφέρει προστασία αποκλειστικώς σε περίπτωση "ένοπλης συρράξεως", κατά το περιεχόμενο που δίδει στον εν λόγω όρο το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και, ιδίως, το κοινό στις τέσσερις Συμβάσεις της Γενεύης [...] άρθρο 3;

Στην περίπτωση κατά την οποία η κατ' άρθρο 15, στοιχείο γ', της οδηγίας [...] έννοια της ένοπλης συρράξεως πρέπει να ερμηνεύεται αυτοτελώς σε σχέση με το κοινό στις τέσσερις Συμβάσεις της Γενεύης [...] άρθρο 3, βάσει ποιων κριτηρίων πρέπει να διαγιγνώσκεται η ύπαρξη "εσωτερικής ένοπλης συρράξεως";»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

17 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινισθεί αν το άρθρο 15, στοιχείο γ', της οδηγίας έχει την έννοια ότι η ύπαρξη εσωτερικής ένοπλης συρράξεως πρέπει να εκτιμάται βάσει των κριτηρίων που θεσπίζει το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και, σε περίπτωση που τούτο δεν ισχύει, ποια κριτήρια πρέπει να χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της υπάρξεως τέτοιας συρράξεως, προκειμένου να κριθεί αν ο υπήκοος τρίτης χώρας ή άπατρις είναι δυνατό να τύχει της επικουρικής προστασίας.

18 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι οι τρεις μορφές σοβαρής βλάβης που ορίζονται στο άρθρο 15 της οδηγίας συνιστούν τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την αναγνώριση προσώπου ως δικαιούχου επικουρικής προστασίας, εφόσον, σύμφωνα με το άρθρο 2, στοιχείο ε', της οδηγίας, υπάρχουν σοβαροί και βάσιμοι λόγοι να εκτιμάται ότι, εάν ο αιτών επιστρέψει στην οικεία χώρα καταγωγής, διατρέχει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί τέτοια βλάβη (προπαρατεθείσα απόφαση Elgafaji, σκέψη 31).

19 Η βλάβη η οποία ορίζεται στο άρθρο 15, στοιχείο γ', της οδηγίας συνίσταται σε σοβαρή και προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιάκριτης ασκήσεως βίας σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης συρράξεως.

20 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο νομοθέτης της Ένωσης χρησιμοποίησε την έκφραση «διεθνής ή εσωτερική ένοπλη σύρραξη», η οποία διαφέρει από τις έννοιες που αποτελούν τη βάση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, το οποίο διακρίνει μεταξύ, αφενός, των «διεθνών ενόπλων συρράξεων» και, αφετέρου, των «ενόπλων συρράξεων οι οποίες δεν έχουν διεθνή χαρακτήρα».

21 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι ο νομοθέτης της Ένωσης είχε τη βούληση να παράσχει την επικουρική προστασία στους ενδιαφερομένους όχι μόνο σε περίπτωση διεθνών ενόπλων συρράξεων και ενόπλων συρράξεων οι οποίες δεν έχουν διεθνή χαρακτήρα, όπως ορίζονται από το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, αλλά και σε περίπτωση εσωτερικών ενόπλων συρράξεων, υπό την προϋπόθεση ότι οι συρράξεις αυτές χαρακτηρίζονται από αδιάκριτη άσκηση βίας. Συναφώς, δεν είναι αναγκαίο να ανταποκρίνεται η κατάσταση σε όλα τα κριτήρια τα οποία παραθέτουν το κοινό στις τέσσερις Συμβάσεις της Γενεύης άρθρο 3 και το άρθρο 1, παράγραφος 1, του Προσθέτου πρωτοκόλλου ΙΙ, της 8ης Ιουνίου 1977, το οποίο αναπτύσσει και συμπληρώνει το περιεχόμενο του άρθρου αυτού.

22 Εξάλλου, διαπιστώνεται ότι το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο διέπει τη διεξαγωγή των διεθνών ενόπλων συρράξεων και των ενόπλων συρράξεων που δεν έχουν διεθνή χαρακτήρα, πράγμα τα οποίο συνεπάγεται ότι η ύπαρξη τέτοιας συρράξεως συνιστά την προϋπόθεση εφαρμογής των κανόνων που θεσπίζει το δίκαιο αυτό (απόφαση του τμήματος εφέσεων του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για την πρώην Γιουγκοσλαβία της 2ας Οκτωβρίου 1995, Εισαγγελική Αρχή κατά Dusko Tadic άλλως «Dule», υπόθεση αριθ. IT-94-1-AR 72, σκέψη 67).

23 Μολονότι το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο σκοπεί στην παροχή, εντός της ζώνης συρράξεως, προστασίας στους αμάχους πληθυσμούς, διά του περιορισμού των αποτελεσμάτων του πολέμου επί των προσώπων και των αγαθών, δεν προβλέπει, αντιθέτως προς το άρθρο 2, στοιχείο ε', της οδηγίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 15, στοιχείο γ', της οδηγίας αυτής, την παροχή διεθνούς προστασίας σε ορισμένους αμάχους εκτός της ζώνης συρράξεως και του εδάφους των κρατών που εμπλέκονται στη σύρραξη. Συνεπώς οι ορισμοί της εννοίας της ένοπλης συρράξεως που έχουν διατυπωθεί στο διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο δεν σκοπούν στον προσδιορισμό των καταστάσεων στις οποίες μια τέτοια προστασία είναι αναγκαία και πρέπει να παρασχεθεί από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών.

24 Γενικότερα, επιβάλλεται να υπογραμμισθεί ότι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στις σκέψεις 66 και 67 των προτάσεών του, το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και το καθεστώς επικουρικής προστασίας το οποίο προβλέπει η οδηγία επιδιώκουν διαφορετικούς σκοπούς και θεσπίζουν σαφώς διαχωριζόμενους μηχανισμούς προστασίας.

25 Εξάλλου, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 70 των προτάσεών του, ορισμένες παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου στοιχειοθετούν ατομική ποινική ευθύνη. Επομένως, το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο διατηρεί στενούς δεσμούς με το διεθνές ποινικό δίκαιο, ενώ μια τέτοια σχέση δεν υφίσταται ως προς τον μηχανισμό επικουρικής προστασίας τον οποίο προβλέπει η οδηγία.

26 Συνεπώς, η δυνατότητα υπαγωγής στο καθεστώς που ορίζεται στο άρθρο 2, στοιχείο 5, της οδηγίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 15, στοιχείο γ', της οδηγίας αυτής, δεν μπορεί να εξαρτάται από τη διαπίστωση ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του καθεστώτος που ορίζει το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, διότι άλλως θα παραγνωριζόταν η ύπαρξη διαφορετικού τομέα για την εφαρμογή εκάστου καθεστώτος.

27 Κατά συνέπεια, ελλείψει οποιουδήποτε ορισμού, στην οδηγία, της έννοιας της εσωτερικής ένοπλης συρράξεως, η σημασία και το περιεχόμενο των όρων αυτών πρέπει να καθορίζονται, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, σύμφωνα με το σύνηθες νόημά τους στην καθημερινή γλώσσα, λαμβανομένου υπόψη του πλαισίου εντός του οποίου αυτοί χρησιμοποιούνται και των σκοπών που επιδιώκει η ρύθμιση στην οποία εντάσσονται (αποφάσεις της 22ας Δεκεμβρίου 2008, C-549/07, Wallentin-Hermann, Συλλογή 2008, σ. I-11061, σκέψη 17, και της 22ας Νοεμβρίου 2012, C-119/12, Probst, σκέψη 20).

28 Υπό το σύνηθες νόημά της στην καθημερινή γλώσσα, η έννοια της εσωτερικής ένοπλης συρράξεως αφορά κατάσταση στην οποία οι τακτικές δυνάμεις ενός κράτους συγκρούονται με μία ή περισσότερες ένοπλες ομάδες ή στην οποία δύο ή περισσότερες ένοπλες ομάδες συγκρούονται μεταξύ τους.

29 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, ενώ στην πρόταση της Επιτροπής η οποία κατέληξε στην έκδοση της οδηγίας [COM(2001) 510 τελικό] ο ορισμός της σοβαρής βλάβης στο άρθρο 15, στοιχείο γ', της οδηγίας προέβλεπε ότι η απειλή κατά της ζωής, της ασφάλειας ή της ελευθερίας του αιτούντος μπορούσε να εκδηλωθεί είτε ως αποτέλεσμα βίας που ασκείται αδιακρίτως υπό συνθήκες ένοπλης συγκρούσεως είτε ως αποτέλεσμα συστηματικών ή γενικευμένων προσβολών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο νομοθέτης της Ένωσης αποφάσισε να λάβει εν τέλει υπόψη του μόνον την περίπτωση απειλής κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιάκριτης ασκήσεως βίας σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης συρράξεως.

30 Επιπλέον, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι η ύπαρξη εσωτερικής ένοπλης συρράξεως μπορεί να συνεπάγεται την παροχή της επικουρικής προστασίας μόνο στο μέτρο που οι συγκρούσεις μεταξύ των τακτικών δυνάμεων ενός κράτους και ενός ή περισσοτέρων ενόπλων ομάδων ή μεταξύ δύο ή περισσοτέρων ενόπλων ομάδων θεωρούνται κατ' εξαίρεση ότι συνεπάγονται σοβαρή και προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας του αιτούντος την επικουρική προστασία, υπό την έννοια του άρθρου 15, στοιχείο γ', της οδηγίας, διότι ο βαθμός της αδιάκριτης ασκήσεως βίας που τις χαρακτηρίζει είναι τόσο μεγάλος ώστε υπάρχουν σοβαροί και βάσιμοι λόγοι να εκτιμάται ότι ο άμαχος ο οποίος θα επιστρέψει στην οικεία χώρα ή, ενδεχομένως, περιοχή θα αντιμετωπίσει, λόγω της παρουσίας του και μόνον στο έδαφος αυτής της χώρας ή της περιοχής, πραγματικό κίνδυνο να υποστεί την εν λόγω απειλή (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση Elgafaji, σκέψη 43).

31 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι όσο περισσότερο ο αιτών είναι ενδεχομένως σε θέση να αποδείξει ότι θίγεται ειδικώς λόγω των χαρακτηριστικών της καταστάσεώς του τόσο μικρότερος θα είναι ο βαθμός της αδιακρίτως ασκούμενης βίας που απαιτείται προκειμένου ο αιτών να τύχει της επικουρικής προστασίας (προπαρατεθείσα απόφαση Elgafaji, σκέψη 39).

32 Στο πλαίσιο αυτό, δεν είναι αναγκαίο, κατά την εξέταση μιας αιτήσεως παροχής επικουρικής προστασίας, να εκτιμάται ειδικώς η ένταση αυτών των συγκρούσεων προκειμένου να προσδιορισθεί, ανεξαρτήτως της εκτιμήσεως του βαθμού βίας που απορρέει εντεύθεν, αν πληρούται η προϋπόθεση που αφορά την ύπαρξη ένοπλης συρράξεως.

33 Εξάλλου, από τις αιτιολογικές σκέψεις 5, 6 και 24 της οδηγίας προκύπτει ότι τα ελάχιστα κριτήρια παροχής της επικουρικής προστασίας πρέπει να καθιστούν δυνατή τη συμπλήρωση της προστασίας των προσφύγων που θεσπίζεται με τη Σύμβαση περί του καθεστώτος των προσφύγων, η οποία υπογράφηκε στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951, διά του καθορισμού των προσώπων που έχουν πράγματι ανάγκη διεθνούς προστασίας και διά της υπαγωγής τους στο προσήκον καθεστώς.

34 Κατά συνέπεια, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 92 των προτάσεών του, η διαπίστωση της υπάρξεως ένοπλης συρράξεως δεν μπορεί να εξαρτάται από συγκεκριμένο επίπεδο οργανώσεως των εμπλεκομένων ενόπλων δυνάμεων ή από συγκεκριμένη διάρκεια της συρράξεως, εφόσον το επίπεδο αυτό και η διάρκεια αυτή αρκούν προκειμένου οι συγκρούσεις των εν λόγω ενόπλων δυνάμεων να συνεπάγονται τον βαθμό βίας που περιγράφεται στη σκέψη 30 της παρούσας αποφάσεως, δημιουργώντας κατά τον τρόπο αυτόν πραγματική ανάγκη διεθνούς προστασίας του αιτούντος, ο οποίος διατρέχει όντως κίνδυνο να υποστεί σοβαρή και προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητάς του.

35 Συνεπώς, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 15, στοιχείο γ', της οδηγίας έχει την έννοια ότι η ύπαρξη εσωτερικής ένοπλης συρράξεως πρέπει να γίνεται δεκτή, όσον αφορά την εφαρμογή της διατάξεως αυτής, όταν οι τακτικές δυνάμεις ενός κράτους συγκρούονται με μία ή περισσότερες ένοπλες ομάδες ή όταν δύο ή περισσότερες ένοπλες ομάδες συγκρούονται μεταξύ τους, χωρίς να είναι αναγκαίο να είναι δυνατός ο χαρακτηρισμός της συρράξεως αυτής ως ένοπλης συρράξεως που δεν έχει διεθνή χαρακτήρα, υπό την έννοια του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, και χωρίς η ένταση των ενόπλων συγκρούσεων, το επίπεδο οργανώσεως των εμπλεκομένων ενόπλων δυνάμεων ή η διάρκεια της συρράξεως να αποτελεί αντικείμενο αυτοτελούς εκτιμήσεως σε σχέση με την εκτίμηση του βαθμού βίας που δεσπόζει στην οικεία επικράτεια.

Επί των δικαστικών εξόδων

36 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 15, στοιχείο γ', της οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, έχει την έννοια ότι η ύπαρξη εσωτερικής ένοπλης συρράξεως πρέπει να γίνεται δεκτή, όσον αφορά την εφαρμογή της διατάξεως αυτής, όταν οι τακτικές δυνάμεις ενός κράτους συγκρούονται με μία ή περισσότερες ένοπλες ομάδες ή όταν δύο ή περισσότερες ένοπλες ομάδες συγκρούονται μεταξύ τους, χωρίς να είναι αναγκαίο να είναι δυνατός ο χαρακτηρισμός της συρράξεως αυτής ως ένοπλης συρράξεως που δεν έχει διεθνή χαρακτήρα, υπό την έννοια του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, και χωρίς η ένταση των ενόπλων συγκρούσεων, το επίπεδο οργανώσεως των εμπλεκομένων ενόπλων δυνάμεων ή η διάρκεια της συρράξεως να αποτελεί αντικείμενο αυτοτελούς εκτιμήσεως σε σχέση με την εκτίμηση του βαθμού βίας που δεσπόζει στην οικεία επικράτεια.

(υπογραφές)